

ARCHIMANDRITE SOPHRONY

DE HEILIGE
SILOUAN

DE ATHONIET

UITGEVERIJ ORTHODOX LOGOS

DE HEILIGE
SILOUAN

DE ATHONIET

DE HEILIGE SILOUAN DE ATHONIET

Archimandrite Sophrony

Nederlandse vertaling door Zuster Elisabeth (Koning)

Uitgevers Maxim Hodak & Max Mendor

© 2024, Uitgeverij Orthodox Logos, Nederland

De voorliggende vertaling van de originele Russische tekst, gepubliceerd in Parijs in 1948, werd gemaakt met zegen van archimandriet Sophrony.

Oorspronkelijke titel: *Преподобный Силуан Афонский*

Grondtekst, Nederlandse vertaling en reproductie ervan onder welke vorm dan ook: Stavropegic Monastery of Saint John the Baptist
Tolleshunt Knights by Maldon
Essex CM9, Engeland

www.orthodoxlogos.com

ISBN: 978-9-08115-551-9

ISBN: 978-1-80484-289-8

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

DE HEILIGE
SILOUAN
DE ATHONIET

Archimandrite SOPHRONY

UITGEVERIJ ORTHODOX LOGOS

Steeds meer van deze geest doordrongen, verdubbelt hij zijn gebed en vraagt hij God, om hem, de verdwaalde onwetende, een plaats te wijzen. «Een liefdevolle hand plaatste mij in het ascetisch milieu van de heilige berg Athos.»

Op 25 november 1925, op de heilige Berg, in het reusachtige klooster van de Heilige Panteleimon, met 800 monniken, vangt voor hem de tijd van jaren geestelijke arbeid aan. Daar zal hij de monnik Silouan ontmoeten. «Deze ontmoeting was voor mij het belangrijkste geschenk van de goddelijke voorzienigheid in mijn leven.»

**Vereniging
voor Vlaanderen en Nederland
van de heilige Silouan de Athoniet**

De nederlandstalige uitgave van dit boek is mede tot stand gekomen door deze vereniging.

Zij stelt zich tot doel, de boodschap die de heilige Silouan van Christus heeft ontvangen: «Houd uw geest in de hel en wanhoop niet,» uit te dragen zoals ze door zijn geestelijke zoon archimandriet Sophrony (†1993) onderwezen werd. De vereniging is actief door ieder jaar op plechtige wijze in het klooster van de Geboorte van de Moeder Gods, nabij Asten, Noord-Brabant, in de nacht van 23 op 24 september het feest van deze heilige liturgisch te vieren, door het verspreiden van de boeken van archimandriet Sophrony en het geven van lezingen over de spiritualiteit van de heilige Silouan, alsook door het organiseren van een jaarlijkse bedevaart naar het klooster van de Heilige Johannes de Doper, dat door archimandriet Sophrony gesticht is in Essex, Engeland.

Tel. 00.32.92268983

E-mail: v.silouan.osseel@scarlet.be

De Heilige Silouan de Athoniet

1^e Herdruk Tweede duizendtal

Over de auteur

Archimandriet Sophrony werd te Moskou op 22 september 1896 uit orthodoxe ouders geboren in het Rusland van de Tsaren. Als kind reeds vertoonde hij een bijzondere aanleg tot het gebed en tot het geestelijk leven in het algemeen. Hij studeerde de schilderkunst aan de Staatsschool voor Schone Kunsten te Moskou. Het was in die periode dat de Indische cultuur de grondtoon van zijn innerlijk leven veranderde; hij had toen de leeftijd van achttien jaar. Het onpersoonlijk Absolute uit de Oosterse Mystiek overtuigde hem meer dan de persoonlijke God uit het christendom.

Door de chaos van de post-revolutionaire periode was het voor kunstenaars zeer moeilijk om in die periode in Rusland te werken en in 1921 wijkt hij uit. Hij bezoekt Berlijn, München en Florence en vestigt zich tenslotte in Parijs, het toenmalige centrum van de kunstwereld.

Ook al kende hij succes, na enige tijd begon voor hem de kunst haar betekenis te verliezen als geestelijk middel tot bevrijding en zoeken naar onsterfelijkheid. Het werd hem duidelijk dat zuivere intelligentie als activiteit van de hersenen alleen, diegene die de realiteit wil onderzoeken niet vooruit helpt. In die periode herinnert hij zich plotseling de aansporing van Christus, «God lief te hebben uit geheel uw hart en uit geheel uw verstand».

Dit plotse inzicht brengt grote gevolgen met zich mee.

Hij begint in te zien dat verstandelijke activiteit zonder liefde niet volstaat en dat werkelijke kennis alleen kan verkregen worden door *communio* in het zijn, wat dus liefde betekent. Op die wijze trouwens zegevierde Christus en het gebed tot de persoonlijke God, in het bijzonder tot Christus, krijgt weer een plaats in zijn hart. Hij ziet in dat hij voor een nieuwe levenswijze moet kiezen en hij laat zich in 1925 inschrijven in het toen pas geopende Theologisch Instituut «Saint Serge» te Parijs. Maar hij ervaart al snel dat de formele theologie de sleutel tot het Koninkrijk niet heeft en hij trekt naar de berg Athos in Griekenland waar mensen de vereniging met God zoeken door het gebed. Hij wordt er op de lijst der monniken ingeschreven op 25 november 1925. Op 30 april 1930 ontvangt hij de diakenwijding.

Niettegenstaande het onophoudelijk gebed hem tot kleed en adem werd, zou hij vier jaar worstelen, maar dan heeft voor hem de belangrijkste ontmoeting van zijn leven plaats: hij ontmoet Starets Silouan. Deze ontmoeting herkent hij al spoedig als het kostbaarste geschenk dat de Voorzienigheid hem ooit heeft geschonken. Acht jaar zit hij aan de voeten van zijn Starets, tot aan diens dood op 24 september 1938. Met de zegen van zijn overste en van de raad van zijn klooster trekt hij zich terug in «de woestijn» naar een streek «Karoulia» geheten. Kort daarna breekt de tweede wereldoorlog los en, ook al zijn de geruchten die tot de heilige Berg doordringen slechts vaag, toch zijn deze hem een aansporing, met nog meer kracht voor heel de mensheid tot God te bidden. Op het feest van de Ontmoeting in 1941 ontvangt hij de priesterwijding.

Aangezien de Duitse bezetting alle scheepvaart rondom het schiereiland verhinderde, is het op de Athos nog stiller dan gewoonlijk. Maar aan de totale afzondering van archimandriet Sophrony, op een afgelegen plaats omgeven door ravijnen en rotsen, met weinig water en nagenoeg geen plantengroei, komt een einde wanneer hij aanvaardt, te verhuizen naar een andere rotskluis op het grondgebied van het klooster van de heilige Paulus, waar hij geroepen werd als biechtvader. Hij geeft zich volledig over aan deze taak, gevend om niet wat hijzelf om niet ontvangen heeft. De nieuwe rotskluis heeft vele voordelen boven de vorige, onder andere een kleine in de rotswand uitgehakte kapel van vier op drie meter. Maar reeds bij de eerste regenval overstroomt zijn nieuwe kluis en in het regenseizoen moet hij dagelijks vele emmers water uit de kluis scheppen, er is geen mogelijkheid om vuur te maken, alleen de kleine kapel blijft droog, daar kan hij bidden en daar bewaart hij zijn boeken. Na drie jaar zo te hebben doorgebracht moet hij omwille van zijn gebrekkige gezondheidstoestand de kluis verlaten. Op dat ogenblik ontstaat bij hem de gedachte, een boek te schrijven over zijn geestelijke vader Starets Silouan, alles op schrift te stellen wat de Starets hem geleerd had.

Daarvoor moest hij naar Frankrijk, het land waar hij zich beter had thuisgevoeld dan in enig ander land van Europa. In april 1947 nam hij de boot naar Marseille, zijn uiteindelijk reisdoel was Parijs. Hij werkte er in moeilijke omstandigheden, hij werd ziek, moest in februari 1951 een heelkundige ingreep ondergaan en bleef invalide zodat hij zijn plannen voor een latere terugkeer naar Athos moest opgeven. De eerste uitgave in boekvorm van «Starets Silouan» verscheen in 1958. Daarna begonnen de vertalingen: Engels, Duits, Grieks, Frans,

Servisch enz. De asceten op de heilige Athosberg bevestigden dat het boek de authentieke weergave was van de oude tradities van het orthodoxe monastieke leven en zij erkenden in Starets Silouan een spirituele erfgenaam van de grote Vaders van Egypte, Palestina, de Sinaï en andere scholen teruggaand tot de eerste tijden van het christendom.

Archimandriet Sophrony was overtuigd dat de boodschap van Christus «Houd uw geest in de hel en wanhoop niet» door de persoon van Starets Silouan in het bijzonder was gericht naar de mens van de twintigste eeuw, verzonken zoals deze is in wanhoop.

In zijn boek zet archimandriet Sophrony uiteen hoe ieder van ons drager is van de goddelijke vonk en hoe het gebed de zekere weg is naar de godskennis. Voor hem is God aanwezigheid die zich in alles manifesteert.

Getrouw aan de opdracht die zijn Starets hem toevertrouwde stichtte archimandriet Sophrony op 5 maart 1959 in Essex (Engeland) een klooster, waar velen hem om geestelijke hulp kwamen vragen. Bij het toenemen der jaren en de afname van zijn krachten moest hij een deel van zijn taak als geestelijke vader overdragen aan zijn monniken, om zijn energie te sparen voor het celebreren van de goddelijke Liturgie. Hij ervoer de liturgie niet op abstracte wijze, maar in liefde ervoer hij heel het gewicht van het menselijk lijden. Vaak gaf hij de indruk van een mens die in communicatie leeft met een onbekende wijze van zijn, iemand die licht ziet diep in de stilte. Zijn oordeel was helder, begrijpend en streng en opende steeds nieuwe vergezichten.

Hij had de zachte en indringende blik van een asceet.

Samenvatting van de «Introduction» door Rosemary Edmonds
op het boek «His Life is Mine» door Archimandriet Sophrony.

Overname met toelating van Mowbray, A Cassell Imprint, Londen.

Getuigenis

Sinds alle tijden heeft de Heer mensen die op een heel bijzondere wijze door de genade geraakt zijn, gebruikt om op hun eigen manier van Zijn liefde te getuigen: Archimandriet Sophrony was een van hen.

Met grote kracht en in alle eenvoud getuigde hij: «Er is slechts volheid van leven door het kennen van Christus, in de Heilige Geest.»

In niets kende hij oppervlakkigheid. Dit kwam tekens weer tot uiting in de vele gesprekken die we in al die jaren met hem hadden en die steeds doordrongen waren van twee centrale ideeën. Enerzijds de onuitputtelijke goddelijke liefde waarmee God de mens zoekt, en anderzijds wat hij noemde «het drama van de mens». In deze laatste uitdrukking vatte vader archimandriet Sophrony samen: heel het zoeken en het lijden van de mens die zijn eigen onvermogen ziet om ten volle de goddelijke liefde te beantwoorden. Ieder woord, ieder naar voor gebrachte idee van de auteur was doordrongen van een «weten» dat zijn oorsprong had in de Heilige Geest.

De verantwoordelijkheid van zijn erfgenamen, om op hun beurt de geestelijke erfenis zuiver te bewaren is zeer groot en daarbij vormt de spirituele nalatenschap van zijn eigen geestelijke vader, de heilige Silouan deAthoniet, het zwaartepunt van deze erfenis. Door onderhavig boek van vader Archimandriet Sophrony, met de boodschap «Houd uw geest in de hel en wanhoop niet», is de heilige Silouan die een heilige van onze tijd is, een lichtbaken geworden voor de hedendaagse mens die vaak blind aan de ogen van zijn ziel en zijn hart wanhopig in de duisternis rondwaart.

Gedurende de twintig jaar dat ik de auteur mocht kennen waren de hoogtepunten van onze ontmoetingen de liturgische concelebraties, maar ook de vele gesprekken met hem in de intimiteit van zijn «bureau», telkens weer waren zij een bron van genade en van grote vreugde. Het was zeer opvallend hoe archimandriet Sophrony de kunst verstond om orde en rust te brengen in de ziel van zijn geestelijke kinderen door hun de wetmatigheid van het geestelijk leven te laten inzien en hoe hij zo hun ziel tot een vruchtbare bodem omvormde.

Archimandriet Sophrony zal altijd in mijn geest gegrift blijven als een geestelijke reus, klein van gestalte, ascetisch, en zwak van gezondheid, en die aan velen de weg wees naar grote hoogten. Hij deed dit met liefde, geduld en gestrengheid, met de twee voeten vast op de grond en met een zin voor humor. Hij had een open vrije en blijde geest, en niettegenstaande dat was zijn blik deze van een mens die God ontmoet had en die Hem onder tranen verder bleef zoeken in een heiligende nostalgie.

In december 1984 gaf archimandriet Sophrony mij zijn zegen om de eerste Nederlandstalige uitgave van zijn boek « De Heilige Silouan de Athoniet » te realiseren. Hij zei toen: « Het zal een moeilijk werk zijn en met veel hindernissen ». Inderdaad, na veel tegenslagen is de eerste Nederlandse uitgave pas in 1998 tot stand gekomen, maar we kunnen ons nu in 2007 verheugen in de eerste herdruk.

Op elf juli 1993 werd archimandriet Sophrony op 96-jarige leeftijd voor de eeuwigheid geboren.

Eeuwige gedachtenis ! Eeuwige gedachtenis ! Eeuwige gedachtenis !

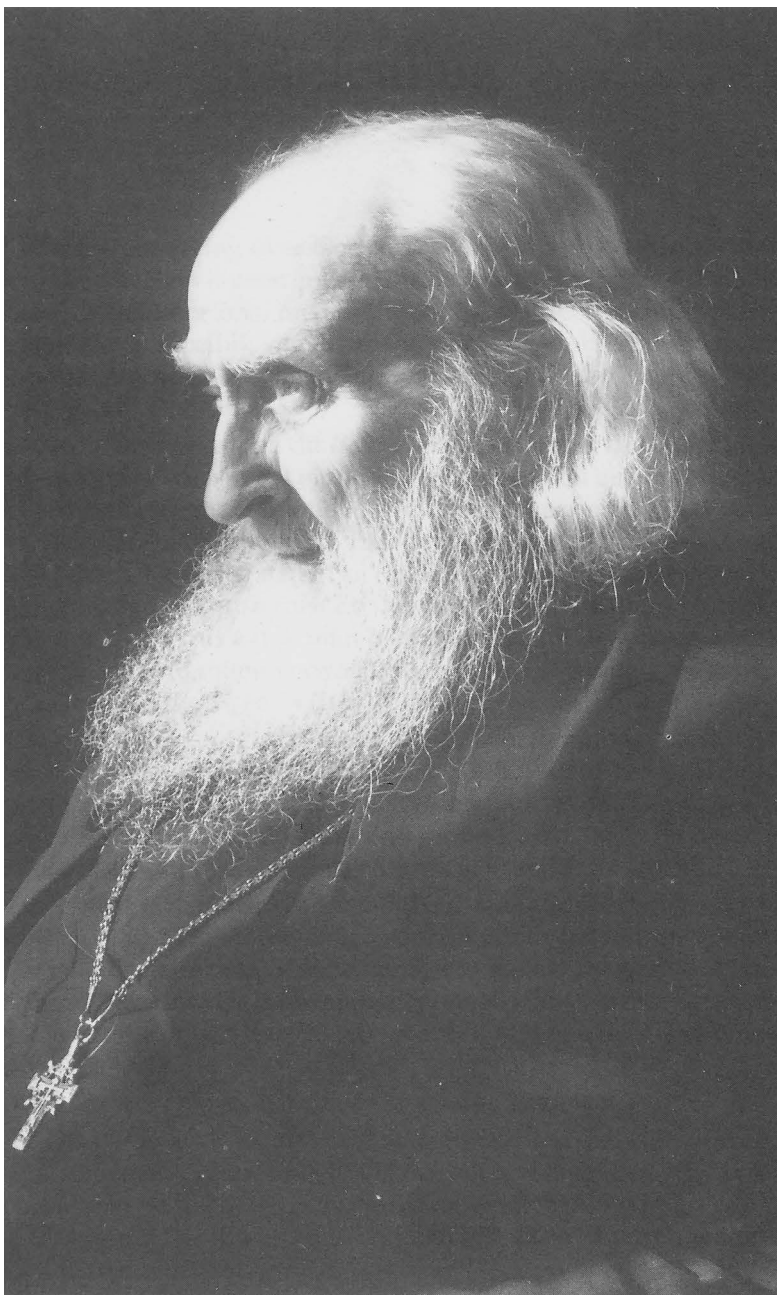
In het bijzonder dank ik de vertaalster, de Nederlandse zuster Elisabeth (Koning) die dit werk op voortreffelijke wijze uit de Russische grondtekst vertaalde.

Dank ook aan mijn vriend en broeder in Christus, Bart Verbeke (Eeuwige gedachtenis † 02.11.01) van de uitgeverij Axios, en zijn echtgenote Mia die de lay-out en de eerste uitgave van dit boek verzorgden.

Niet in het minst dank ik hegoumen archimandriet Kyrill en archimandriet Symeon van het klooster van de heilige Johannes de Doper in Essex voor hun adviezen, liefdevolle hulp en bemoedigende woorden bij dit langdurige werk.

Bovenal danken we God, dat Hij door de gebeden van de heilige Silouan de Athoniet en door de gebeden van onze vader in God, archimandriet Sophrony, dit werk tot een goed einde liet komen.

Gent, februari 2007
aartspriester Silouan Osseel

Archimandriet Sophrony (1896-1993)

Inleiding

De Openbaring over God zegt: «God is liefde», «God is licht, en in Hem is geen enkele duisternis» (naar 1Joh. 4:8; 1:5). Wat is het voor ons, mensen, moeilijk om deze woorden aan te nemen. Het is moeilijk, omdat zowel ons persoonlijke leven als ook het leven van heel de ons omringende wereld eerder van het tegendeel getuigt.

Inderdaad, waar is dan dit *licht van de liefde van de Vader*, als wij allen, wanneer we aan het einde van ons leven zijn gekomen, samen met Job met bitterheid in ons hart moeten bekennen: «Mijne dagen zijn voorbijgegaan, uitgerukt zijn mijne gedachten, de bezittingen mijns harten. De nacht stellen zij tot dag; het licht is nabij den ondergang vanwege de duisternis. Zo ik wacht, het graf zal mijn huis wezen; in de duisternis zal ik mijn bed spreiden; tot de groeve roep ik: Waar zou dan nu mijne verwachting wezen? Ja mijne verwachting wie zal ze aanschouwen?» (Job 17:11-15).

Christus Zelf getuigt dat God in Zijn voorzienigheid aandachtig over de gehele schepping waakt, dat Hij het kleinste vogeltje niet vergeet, dat Hij zelfs het gras in de velden tooit en dat Zijn zorg voor de mensen nog onvergelijkbaar veel groter is, dat «zelfs de haren op ons hoofd alle zijn geteld» (naar Matth. 6:30 en Matth. 10:30).

Maar waar is dan deze voorzienigheid die aandacht heeft voor het kleinste detail? Wij worden allen verdrukt door het schouwspel van de onbeteugelbare manifestatie van het kwaad in de wereld. Miljoenen levens die dikwijls nauwelijks begonnen zijn – en voordat zij zich zelfs bewust zijn van hun leven – worden met ongelooflijke wreedheid weggerukt.

Waarom wordt ons dit absurde leven dan gegeven?

En zie, gretig zoekt de ziel naar een ontmoeting met God om tegen Hem te zeggen: «Waarom hebt Gij mij het leven gegeven?... Ik ben doordrenkt met het lijden. Duisternis omgeeft mij. Waarom verbergt Gij U voor mij?... Ik weet dat Gij goed zijt, maar waarom laat mijn lijden U zo onverschillig?

Waarom zijt Gij zo... wreed en zo onbarmhartig jegens mij?

Ik kan U niet begrijpen.»

Er leefde een mens op aarde, een man met een ontzagwekkende geestkracht. Zijn naam was Simeon. Hij bad langdurig, zijn tranen waren onstuitbaar: «Ontferm U over mij.» Maar God luisterde niet naar hem.

Maandenlang verkeerde hij in dit gebed en zijn zielskracht raakte uitgeput; hij werd wanhopig en riep uit: «Gij zijt onvermurwbaar!» En toen er bij deze woorden in zijn ziel, die van wanhoop uitgeput was, iets brak, zag hij plotseling gedurende een ogenblik de levende Christus. Een vuur vervulde zijn hart en zijn gehele lichaam met een dergelijke kracht, dat hij dit visioen niet overleefd zou hebben, als het een ogenblik langer had geduurd. Hierna kon hij de onuitsprekelijk zachtmoedige, oneindig liefhebbende, vreugdevolle blik van Christus nooit meer vergeten; een blik die vervuld was van ondoorgrondelijke vrede. En tijdens de daarop volgende lange jaren van zijn leven getuigde hij onophoudelijk dat God liefde is: oneindige, ondoorgrondelijke liefde.

Over hem, over deze getuige van de goddelijke liefde gaat dit verhaal.

Sinds de tijd van Johannes de Theoloog zijn er gedurende de afgelopen twintig eeuwen honderden van zulke getuigen geweest, maar deze laatste getuige is voor ons bijzonder kostbaar, omdat hij onze tijdgenoot was. Het verlangen, een volledig natuurlijk verlangen, naar zichtbare tekenen van ons geloof is een dikwijls voorkomend verschijnsel bij christenen. Zij verliezen anders hun hoop en dan worden de verhalen over de wonderen van lang vervlogen dagen in hun bewustzijn tot een mythe. Daarom is de herhaling van zulke getuigenissen zo belangrijk, daarom is deze nieuwe getuige voor ons zo waardevol. Wij kunnen in zijn persoon de meest kostbare tekenen van ons geloof zien. Wij weten dat er zelfs maar weinig mensen in hem zullen geloven, zoals er ook maar weinig mensen in de getuigenissen van de vroegere Vaders hebben geloofd; en dat komt niet omdat de getuigenis vals is, maar omdat het geloof verplicht tot een geestelijke strijd.

Wij hebben gezegd dat er gedurende de negentien eeuwen van christelijke geschiedenis honderden getuigen van de liefde van Christus zijn geweest en toch zijn dat er in de onmetelijke oceaan van de mensheid maar zo weinig; ze zijn zo zeldzaam.

Zulke getuigen zijn zo zeldzaam, omdat er geen ascese bestaat die moeilijker en pijnlijker is dan de ascese en de strijd om de liefde, omdat er geen vreeswekkender getuigenis is dan de getuigenis van de liefde en er geen gewaagder verkondiging is dan de prediking van de liefde.

Kijk naar het leven van Christus: Hij kwam in de wereld om de mensen de blijde boodschap van het eeuwige, goddelijke leven te brengen. Deze boodschap onderwees Hij ons in eenvoudige menselijke woorden, in Zijn twee geboden over de liefde tot God en tot de naaste. Uit het verhaal in het Evangelie zien wij aan welke verzoeken Hij werd onderworpen door de Satan, die alles deed wat hij kon om Christus te dwingen deze geboden te verbreken en Hem daarvoor het «recht» te ontnemen ze aan de mens te geven. Kijk maar eens wat er in de woestijn gebeurde (naar Matth. 4; Luk. 4). Aan de antwoorden van Christus zien wij dat de strijd daar om het eerste gebod ging, d.w.z. om de liefde tot God. Toen Christus als overwinnaar in deze strijd uitging om te prediken, omringde de duivel Hem met een sfeer van onverzoenlijke, dodelijke vijandschap. Hij vervolgde Hem op al Zijn wegen, maar ook hier bereikte hij zijn doel niet. De laatste slagen die Christus werden toegebracht, waren: het verraad van Zijn leerling en apostel, de algehele ontrouw en de razende kretten van de menigte die zovele weldaden had ontvangen: «Kruisig Hem, kruisig Hem.» Maar ook hier overwon de liefde van Christus en Hij getuigde er Zelf onvoorwaardelijk van: «Hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen» (Joh. 16:33). En ook: «De overste van deze wereld komt, maar vermag niets tegen Mij» (Joh. 14:30).

Zo heeft de duivel Hem het recht niet kunnen afnemen om de wereld een nieuw gebod te geven. De Heer heeft overwonnen en Zijn overwinning is voor alle eeuwigheid. En nooit zal iets of iemand deze overwinning kunnen verkleinen.

Jezus Christus had de wereld grenzeloos lief en het werd aan Starets Silouan verleend om de werking van deze liefde te ervaren; als antwoord kreeg hij ook zelf Christus lief. Hij heeft lange jaren in uitzonderlijke ascese doorgebracht, opdat niets en niemand hem van deze gave zou beroven en hij aan het einde van zijn leven met de grote Paulus zou kunnen zeggen: «Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard?... Ik ben ervan overtuigd dat noch dood noch leven, noch engelen noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Heer» (Rom. 8:35-39).

Als wij bij deze woorden van de apostel Paulus stilstaan, zullen wij begrijpen dat hij zo kon spreken, omdat hij al deze beproevingen zelf had doorgemaakt. En een ieder die Christus volgt, ondergaat talloze beproevingen, zoals blijkt uit de eeuwenlange ervaring.

Ook Starets Silouan heeft ze ondergaan.

De zalige Starets, de monnik Silouan, drager van het schima, heeft gedurende zesenvestig jaar de ascese beoefend in het Russische klooster van de heilige grootmartelaar Panteleimon op de berg Athos. In datzelfde klooster heb ik¹ bijna veertien jaar gewoond. Tijdens de laatste jaren van de Starets, van 1931 tot aan zijn sterven op 11/24 september 1938, kwam ik het dichtst bij hem te staan. Ik zie er van af om te verklaren, hoe dat zo gekomen is; zo u wilt, noemen we die omstandigheid ondoorgrondelijk. Enkele bewonderaars van de Starets wisten van mijn relatie tot hem en hun volhardende verzoeken hebben mij genoopt zijn *leven* op te schrijven. Geen eenvoudige opgave voor iemand die noch de gave, noch de ervaring van het «schrijven» heeft. Toch heb ik ingestemd, omdat ik er diep en oprecht van overtuigd ben dat op mij de plicht rust om de mensen over deze waarlijk grote mens te vertellen.

Het voorliggende boek is naar zijn inhoud *voor een nauwe kring van mensen* bestemd, die hun belangstelling richten op de christelijke ascese. Daarom is het niet mijn voornaamste zorg literaire kunst te scheppen, maar een zo nauwkeurig mogelijk «geestelijk portret» van de Starets te geven.

Al mijn aandacht werd tijdens de omgang met hem opgeëist door zijn geestelijke gesteltenis, met als enig doel mijn persoonlijke, geestelijke «nut». Ik was nooit op het idee gekomen om zijn biografie te schrijven en daarom is veel van wat natuurlijk interessant zou zijn voor een biograaf, voor mij onbekend gebleven. Over veel dingen ben ik verplicht te zwijgen, omdat deze verband houden met mensen die nog in leven zijn. Ik geef hier maar enkele feiten uit het leven van de Starets, feiten die hij heeft verteld tijdens onze talloze gesprekken met verschillende, toevallige aanleidingen en feiten die ik van de andere asceten van de heilige Berg heb gehoord, van vrienden van de Starets. Ik veronderstel dat de magere informatie over de uiterlijke kant van zijn leven geen wezenlijk gebrek zal vormen van dit werk.

Ik zou al zeer tevreden zijn, als het zou lukken – zelfs al was het maar gedeeltelijk – om een meer belangrijke opgave te realiseren, namelijk het schilderen van een geestelijk portret van de Starets voor degenen die niet het geluk hebben gehad hem rechtstreeks werkelijk te kennen. Voor zover ik het kan beoordelen en afgaande op de contacten die ik met mensen heb gehad, was hij de enige mens die ik op mijn levensweg heb ontmoet die vrij was van hartstochten. Nu hij niet meer bij ons is, komt hij mij voor als een uitzonderlijke, geestelijke reus.

Toen de Heer op aarde leefde, verborg Zijn nederige verschijning in het vlees Zijn echte goddelijke majesteit voor de blikken der mensen. Pas na Zijn Hemelvaart en na de nederdaling van de Heilige Geest, werd de goddelijkheid van Christus aan de geestelijke blik van Zijn leerlingen en apostelen geopenbaard. Iets dergelijks is mij overkomen in het contact met Starets Silouan. Tijdens zijn leven was hij zo eenvoudig en toegankelijk dat ik mij, ondanks alle eerbied voor hem, ondanks al het besef van de grote heiligheid van deze man, toch niet ten volle bewust was van zijn grootheid. En pas nu, na een hele reeks jaren waarin ik niemand heb ontmoet die met hem kan worden vergeleken, begin ik achteraf de ware grootsheid van deze man te begrijpen, een man die ik, geleid door de onbegrijpelijke voorzienigheid van God, van zo nabij heb mogen leren kennen.

INHOUDSTAFEL

Over de auteur	5
Getuigenis	8
Inleiding	13

EERSTE DEEL:

LEVEN EN ONDERRICHT VAN DE STARETS	19
I. KINDERTIJD EN JEUGDJAREN	21
De militaire dienst	29
Aankomst op de heilige berg Athos	32
II. MONASTIEKE ASCESE	45
III. HET UITERLIJK EN DE GESPREKKEN VAN DE STARETS ...	63
IV. HET ONDERRICHT VAN DE STARETS	87
Over het leren kennen van de goddelijke wil	89
Over de gehoorzaamheid	96
Over de Heilige Traditie en de Heilige Schrift	99
Over de Naam van God	104
Gedachten van de Starets: over planten en dieren	105
De schoonheid van de wereld	108
Over kerkdiensten	109
Over de gelijkenis van de mens met Christus	109
Over het zoeken naar God	111
Over de relatie tot de naaste	112
Over de eenheid van de geestelijke wereld en de grootheid der heiligen	113
Over het geestelijke visioen van de wereld	114
Over de twee wijzen der kennis van de wereld	115
Over het onderscheiden van de genade en de bekoring	116
Gedachten over de vrijheid	118
Over de verhouding van de mens met de persoonlijke God	123
Over de liefde voor de vijanden	126
Over het onderscheid tussen goed en kwaad	129
De weg van de Kerk	130
Over het verschil tussen de christelijke liefde en de menselijke rechtvaardigheid	133
Over het onophoudelijke gebed van de Starets	136

V. OVER HET HESYCHASME EN HET ZUIVERE GEBED	141
Over de drie vormen van gebed	141
Over de ontwikkeling van de gedachte	144
Aan het hesychasme ligt het gebod van Christus ten grondslag:	
God liefhebben met heel je verstand en heel je hart	150
De antropologische basis van het hesychasme	152
Ervaring van de eeuwigheid	154
Het begin van het geestelijke leven:	
de strijd tegen de hartstochten	158
VI. OVER DE SOORTEN VAN VERBEELDING EN OVER DE STRIJD DAARMEE	161
VII. OVER DE GAVE VAN DE HELDERZIENDHEID EN HAAR VORMEN	181
Over geestelijke leiding	185
VIII. OVER HET ONGESCHAPEN GODDELIJKE LICHT EN OVER DE VORMEN VAN ZIJN BESCHOUWING	189
Over de hartstochtelooheid naar Gods gelijkenis	194
Over de duisternis van het afleggen van de gedachten	197
IX. OVER DE GENADE EN OVER DE DAARUIT VOORTKOMENDE DOGMATISCHE KENNIS	203
X. GEESTELIJKE BEPROEVINGEN	213
XI. «HOUD JE GEEST IN DE HEL EN WANHOOP NIET»	227
XII. OVER HET GODDELIJK WOORD EN OVER DE GRENZEN VAN DE MOGELIJKHEDEN VAN DE SCHEPPING	233
Over de betekenis van het gebed voor de wereld	241
Het laatste woord	247
XIII. HET EINDE VAN DE STARETS	255
XIV. GETUIGENISSEN	267
NAWOORD	273
 VOORWOORD OP HET TWEDE DEEL	 283

TWEEDE DEEL:

DE GESCHRIFTEN VAN DE HEILIGE SILOUAN	289
I. HET VERLANGEN NAAR GOD	291
II. OVER HET GEBED	313
III. OVER DE NEDERIGHEID	319
IV. OVER DE VREDE	333
V. OVER DE GENADE	341
VI. OVER DE WIL VAN GOD EN OVER DE VRIJHEID	355
VII. OVER HET BEROUW	367
VIII. OVER DE KENNIS VAN GOD	375
IX. OVER DE LIEFDE	383
X. WIJ ZIJN KINDEREN VAN GOD EN LIJKEN OP DE HEER ..	407
XI. OVER DE MOEDER GODS	411
XII. OVER DE HEILIGEN	415
XIII. OVER DE HERDERS	421
Over de geestelijke vaders	426
XIV. OVER DE MONNIKEN	429
Over de econoom van het klooster	440
XV. OVER DE GEHOORZAAMHEID	443
XVI. OVER DE GEESTELIJKE STRIJD	447
De grote wetenschap	460
XVII. OVER DE GEDACHTEN EN OVER DE BEKORING	463
XVIII. DE KLAAGZANG VAN ADAM	471
XIX. VERHALEN OVER ERVARINGEN EN ONTMOETINGEN	
MET ASCETEN	481
Vader Johannes van Kronstadt	499
Vader Stratonik	502
Een jonge monnik	509
De adelaar en de haan	511
XX. ASCETISCHE GEDACHTEN, RAADGEVINGEN EN	
WAARNEMINGEN	513
Gedachten over het einde	524
Amen	527
HEILIGVERKLARING	528
VOETNOTEN	533
INHOUDSTAFEL	539

Uitgeverij Orthodox Logos
contact@orthodoxlogos.com
www.orthodoxlogos.com

Hier wordt de eeuwenoude monastieke spiritualiteit getrouw beschreven, zoals die tot op de dag van vandaag nog leeft in sommige kloosters op de berg Athos in Griekenland, in de woestijn van Egypte en Judea en in de kloosters op de Balkan. Op heldere wijze en in een klare hedendaagse taal voert de auteur ons binnen in het geheimnisvolle leven van die monnik die niet zozeer via de scholastieke theologie zijn weg zoekt, maar door ascese en gebed tot het kennen van de persoonlijke God wil komen.

De heilige Silouan was een Russische monnik die een groot deel van zijn leven op de berg Athos in Griekenland doorbracht. Hij stierf in 1938 en werd door de orthodoxe Kerk in 1988 heilig verklaard en is daarmee een heilige van deze tijd. Deze vurige Russische asceet, van boerenafkomst, ontving niet alleen de genade om Christus te 'zien', maar kreeg tevens een boodschap van Hem: «Houd uw geest in de hel en wanhoop niet.»

Deze boodschap die tegelijkertijd rijk, paradoxaal en voor sommigen onbegrijpelijk of zelfs problematisch is, houdt heel de synthese in van het geestelijk onderricht van de heilige Silouan. Aanvankelijk werd deze formule door Christus enkel aan de heilige Silouan gegeven, in een heel specifieke situatie, in de intieme beslotenheid van een nachtelijk gevecht met de demon, in zijn klooster op de berg Athos, als een ascetische methode, een wapen in de strijd tegen de hoogmoed en tegen de passies. Vandaag echter is deze formule bijna tot gemeengoed, tot openbaar bezit geworden, zonder dat men zich soms rekenschap geeft van het werkelijke gewicht of de inhoud ervan. Toch is zij een boodschap voor de mens van de eenentwintigste eeuw en voor het heil van deze wereld.

Het boek werd vertaald uit het oorspronkelijk Russisch en verscheen reeds in twintig talen. Het werk is over heel de wereld gekend en zeer gegeerd, niet alleen door orthodoxe christenen maar ook door mensen met de meest verschillende achtergronden.

«De Heilige Silouan biedt een frappant voorbeeld van een heiligheid die monastiek, authentiek en traditioneel is en bovendien van onze tijd.»

Uit een brief van Thomas Merton
aan archimandriet Sophrony

UITGEVERIJ ORTHODOX LOGOS
ISBN: 978-1-80484-289-8
WWW.ORTHODOXLOGOS.COM

ISBN 978-1-80484-289-8

9 781804 842898